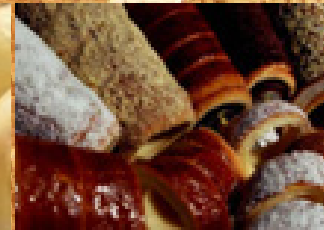

Földművelésügyi Minisztérium
2015. augusztus 24.

TájGazda®

ORSZÁGOS TANÚSÍTOTT TÁJJELLEGŰ
GAZDÁLKODÁS, TERMÉKPROGRAM ÉS TANÚSÍTÓ
VÉDJEJY

A 2013-ban létrehozott és a megvalósításhoz folyamatosan fejlesztett (lásd Ütemterv) **TájGazda[®]** termelési rendszer **tartalmazni fogja:**

- A részletes **tájegységi** teljes körű (növénytermesztés, állattartás, feldolgozás) minőségi és környezettudatos **termelési előírásokat és feltételeket**
- A független **szaktanácsadási, ellenőrzési és megfeleltetési** folyamatok megvalósítási módját
- **A tanúsító védjegy** odaítélésének és használatának akkreditált folyamatát.
- **Összességében** tehát 4 önálló, de egymásra épülő vállalkozási és/vagy civil résztvevő, valamint állami akkreditáció (FM, NÉBIH).

1. Napjaink tanúsítási helyzete és a fejlődés iránya

a.) Az eddigiekben a szakirodalmi adatok és a gyakorlati tapasztalatok szerint hazánkban **nem alakultak ki** olyan hiteles, költségeiben a gazdálkodási támogatási keretben maradó és a termelésben is eredményesen alkalmazható tanúsítási programok, amelyek a meglehetősen bonyolult és széttagolt (mozaikos) tájgazdálkodás tanúsítását, országos léptékben lehetővé tehetnék volna.

b.) Az SZTNH 2014 szeptember 2-i, M1302807/8
ügyszámú határozata szerint a TájGazda név és
színes ábrás védjegy – **tanúsító és nemzeti jelleggel**
- lajstromozásra (regisztrálásra) került 213 388 szám
alatt.

c.) A TájGazda tanúsítási program a termelési
előírásokban az **újszerű, un. kettős vonalvezetésű,**
tájgazdálkodást jól meghatározó technikával,
valamint a táj fogalmának újra értelmezésével
kívánja a gyakorlati megvalósítást elősegíteni (pl. a
lehető legkevesebb termelési előírás-típus).

2. A TájGazda tanúsítás alapja

A tájgazdálkodás lehetőségét közel teljes körűen meghatározó legfontosabb **gazdálkodás-alkalmassági jellemzők** az alábbiak:

- a.) **Földrajzi** elhelyezkedés és a domborzati állapot (benne pl. az erózió- defláció mértéke, a lejtőkategóriák, a kitettség stb.).
- b.) A **klimatikus** viszonyok (pl. aszályhajlam, nagyfény-tartam, léghőmérséklet, csapadék, biomassa klímapotenciál stb.).
- c.) A **környezetérzékenység** és a földhasználat adottsága, meghatározottsága és a gazdálkodás növényi, állati stb. lehetőségei.

d.) Speciálisan a felszín alatti és a felszíni **vízgazdálkodási** és vízvédelmi adottságok, a klíma- és termőföldvédelmi igények és a természetvédelmi területek érintettsége.

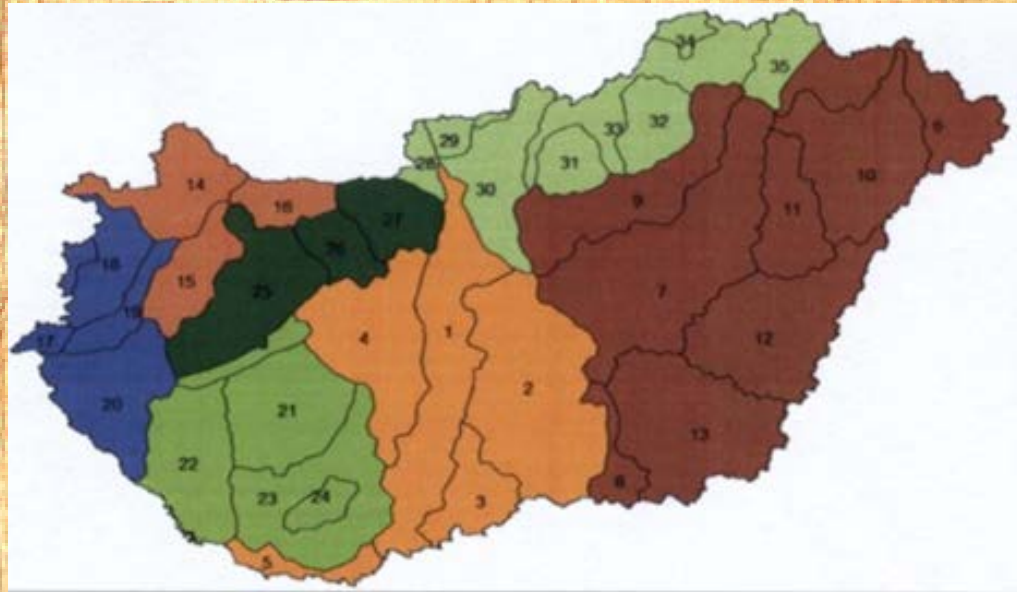
e.) A **termőtalajok fizikai** állapota, mint pl. a fizikai talajféleségek, a vízgazdálkodási tulajdonságok, a termőréteg vastagsága, a talajérték-számok.

f.) A **termőtalajok kémiai-biológiai** állapota, mint a kémhatás és a mészállapot, a szerves-anyag féleség és készlet, az agyagásványok minősége.

g.) A **talaj típusait** és altípusait vegyes tulajdonságok határozzák meg (fizikai, kémiai, biológiai).

3. A kettős vonalvezetésű, a tájgazdálkodást újszerűen meghatározó technika lényege és tanúsítási alkalmazása

Első vonalvezetés: a konkrét tájgazdálkodási körülmények meghatározásához első lépésként figyelembe vesszük Magyarországon a 7 természetségi-földrajzi középtájának meghatározását (Láng I. et al., 1983.) a következők szerint :

- Dunai Alföld,
- Tiszai Alföld,
- Kisalföld,
- Nyugat-magyarországi peremvidék,
- Dunántúli dombvidék,
- Dunántúli középhegység,
- Észak-magyarországi középhegység.

A hét középtájnak a lehatárolódásával meg tudjuk jeleníteni és figyelembe tudjuk venni az **előző, 2.a.) – d.) (!) gazdálkodás-alkalmassági jellemzők** meghatározott lehetőségeit.

Azonban a hét különböző középtájra vonatkozóan **termelési előírást ide még nem készítünk**, hiszen a 2. pont további, a tájgazdálkodást még meghatározó lehetőségeit is figyelembe kell majd venni. Fontos még megjegyezni, hogy az itt meghatározott gazdálkodás-alkalmassági jellemzők **egy-egy konkrét középtáj esetén nagy biztonsággal megjelölhetők és szinte konstans értékeknek tekinthetők.**

Második vonalvezetés: az előzőekben meghatározott **hét középtájon belül**, 1 egységként kezelve egy-egy középtájat, a 2.e.) – g.) (!) további gazdálkodás-alkalmassági jellemzők figyelembe vételével tejjessé tudtuk tenni a tájgazdálkodás lehetőség-variációinak a meghatározását. **Ennek az alapja a hazai 6 termőhely-csoport alkalmazása** (Antal J., 1996) a következő felsorolás szerint:

- i) • középköttött mezőségi talajokkal jellemzett termőhely,
- ii) • középköttött erdőtalajokkal jellemzett termőhely,
- iii) • köttött (réti) talajokkal jellemzett termőhely,
- iv) • laza szerkezetű és homokos talajokkal jellemzett termőhely,
- v) • szikes talajokkal jellemzett termőhely,
- vi) • sekély termőréttegű talajokkal jellemzett, sík vagy lejtős területek erodált talajainak termőhelye.

Erre a 6 jellemző termőhelyre viszont már készítünk egyenkénti és önálló termelési előírást növénytermesztési és állattartási feltételekkel, valamint a környezetszemlélet, a tapasztalatok és a hagyományok figyelembe vételével.

Mindezt **összegezve** a termelési előírások kialakítása a 7 magyarországi középtáj közül egy-egy konkrét középtájon belül előforduló 6 termőhely jellemző egyikére vagy több termőhelyre vonatkozik, **így teljesség tehető a tájgazdálkodás lehetőségét meghatározó 2.a.) – g.) jellemzők összességének figyelembe vétele.** Ha a lánc-tanúsítás keretében a termelési előírások szerinti alapanyagok az élelmiszeripari feldolgozásra, ill. közvetlen fogyasztói értékesítésre kerülnek, akkor a tájjelleg tovább érvényesíthető ezekben a végtermékekben is.

4. A táj fogalmának újra értelmezése

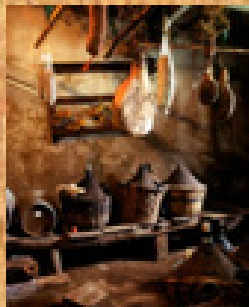
Ennek végrehajtását az indokolja, hogy – felfogásunk szerint – **egy tanúsítandó, földrajzi koordinátákkal meghatározott gazdaságot** egy jellemző tájegységként kell értelmeznünk, és úgy értékelve, hogy melyik középtájban helyezkedik el, továbbá a gazdaság területén milyen típusú termőhely vagy termőhelyek találhatóak, ezzel már nemcsak a termelési előírás(ok) dönthető(k) el, hanem **mindez megoldást ad az ellenőrzés-felülvizsgálat végrehajtására és a tanúsító védjegy odaítélésére is.**

Köszönjük a figyelmet!

Dr. Márai Géza
c. egyetemi docens
Szent István Egyetem,
Gödöllő

Csibor Géza
elnök
Veritas Kulturális Egyesület,
Békés

1. Melléklet

Nemzeti minőségrendszernek való megfelelési tábla:

TájGazda® tanúsítási programhoz

EMVA rendelet szerinti követelmény 16. cikk 1.b)	TájGazda Igen/Nem	Indoklás
i. az ilyen rendszerek hatálya alá tartozó végtermék egyedi jellege egyértelműen meghatározott kötelezettségekre vezethető vissza, amelyek garantálják a következők bármelyikét :		
— a termék sajátos jellemzői,	igen	Ellenőrzött termelésből kikerült táj-termékek
— sajátos gazdálkodási vagy termelési módszerek, vagy	igen	Tanúsított tájgazdálkodási módszerek
— a végtermék minősége jelentősen felülmúlja a köz-, az állat-, illetve a növényegészségügy, az állatjóllét vagy a környezetvédelem tekintetében az árukra vonatkozó kereskedelmi előírások szerint megkövetelt minőséget;	igen	A tudatos környezetvédelem és az állatjóllét tekintetében
ii. a rendszer valamennyi termelő előtt nyitva áll;	igen	A termelési előírásokat teljesítők előtt nyitott
iii. a rendszer kötelező erejű termékleírásokat tartalmaz, és az e leírásoknak való megfelelést hatóság vagy független ellenőrző szervezet ellenőrzi;	igen	Van kötelező erejű termékleírás és az ezeknek való megfelelést független ellenőrző szervezet ellenőrzi.
iv. a rendszer átlátható és teljes mértékben biztosítja a termékek nyomon követhetőségét;	igen	A TájGazda tanúsítvány program minden lépése átlátható és nyomon követhető

2.Melléklet

Pénzügyi terv a támogatási keretek költség-felosztására

Támogatható költségek: <i>(Kedvezményezettek: a minőségrendszerhez újonnan csatlakozó aktív mezőgazdasági termelő)</i>		
rendszerhez történő csatlakozás díja	Igen	EMVA rendelet II. melléklet 16 cikk (4) bekezdésében a „A mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszerei” résznél meghatározott összeg maximuma, három évente (3.000 EUR/gazdaság)
rendszerben való részvétel díja	Igen	A rendszerhez történő csatlakozás díjának 70 %
termékleírásnak való megfelelést igazoló, előírt vizsgálatok költségei	Igen	Nem TájGazda minősítésű alapanyagból készített TájGazda minősítésű termék készítése esetén. A rendszerhez történő csatlakozás díjának 5 % maximum.
a minőségrendszernek való megfelelést igazoló ellenőrzések költségei	Igen	A rendszerhez történő csatlakozás díjának 20 %
A termelők csoportjai által a belső piacon végzett tájékoztatási és promóciós tevékenységek során felmerülő költségek <i>(Kedvezményezettek: mezőgazdasági termelők csoportosulása)</i>	Igen	A rendszerhez történő csatlakozás díjának 5 % maximum